

॥ १७ ॥ १८ ॥ पुनर्धूतं करिष्यसीति राजानं प्रति पूर्वमीमसेनेनोक्तं तत्र परिहारमाह वेदेति वेदवेदि उपपद्यस्व गृहाण ॥ १९ ॥ २० ॥ अश्वशिरोऽश्वविद्यां यया बृहदश्व इति मुनेर्नाम उपस्पृष्टुं स्नानादिकं कर्तुं ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ जयं जयभाजं अर्जुनं ॥ २६ ॥ २७ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपे ऊनाशीतितमोऽध्यायः ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥

पुत्रान्पौत्रान्पशून्श्वापिलभते नृषु चाग्र्यतां ॥ आरोग्यप्रीतिमांश्चैव भविष्यति न संशयः ॥ १७ ॥ भयात्रस्य सियच्चत्वमाङ्गयिष्यति मां पुनः ॥ अक्षज्ञ इति तत्ते हं ना शयिष्यामि पार्थिव ॥ १८ ॥ वेदाक्षत्तदयं कृत्स्नमहं सत्यपराक्रम ॥ उपपद्यस्व कौंतेय प्रसन्नो हं ब्रवीमि ते ॥ १९ ॥ वैशंपायन उवाच ततो हृष्टमन राजा बृहदश्वमुवाच ॥ भगवन् क्षत्तदयं ज्ञातुमिच्छामि तत्त्वतः ॥ २० ॥ ततो ह्यक्षत्तदयं प्रादात्पाण्डवाय महात्मने ॥ दत्त्वा चाश्वशिरोऽगच्छदुपस्पृष्टुं महातपाः ॥ २१ ॥ बृहदश्वे गते पार्थमश्रौषीत्सव्यसाचिनं ॥ वर्तमानं तपस्युग्रे वायुभक्षं मनीषिणं ॥ २२ ॥ ब्राह्मणेभ्यस्तपस्विभ्यः संपतद्भ्यस्ततस्ततः ॥ तीर्थशैलवनेभ्यश्च समेतेभ्यो हृद्व्रतः ॥ २३ ॥ इति पार्थो महाबाहुर्दुरांतप आस्थितः ॥ न तथा हृष्टपूर्वो न्यः कश्चिदुग्रतपा इति ॥ २४ ॥ यथा धनं जयः पार्थस्तपस्वी नियतव्रतः ॥ मुनिरेकचरः श्रीमां नृधर्मो विग्रहवानिव ॥ २५ ॥ तं श्रुत्वा पाण्डवो राजंस्तप्यमानं महावने ॥ अन्वशोचत कौंतेयः प्रियं वै भ्रातरं जयं ॥ २६ ॥ दत्तमानेन तु हृदा शरणार्थी महावने ॥ ब्राह्मणान्विविधज्ञानान्पर्यपृच्छद्युधिष्ठिरः ॥ २७ ॥ इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि नलो बृहदश्वगमने ऊनाशीतितमोऽध्यायः ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥ ॥ ७९ ॥

॥ समाप्तं च नलोपाख्यानपर्व ॥ ॥ ७९ ॥ अथ तीर्थयात्रापर्व ॥ जनमेजय उवाच भगवन् काम्यकात्पार्थे गते मे प्रपितामहे ॥ पाण्डवाः किमकुर्वन्ते तमृते सव्यसाचिनं ॥ १ ॥ सहितेषां महेष्वसोगतिरासीदनीकजित् ॥ आदित्यानां यथा विष्णुस्तथैव प्रतिभाति मे ॥ २ ॥ तेनेद्रसमवीर्येण संग्रामेष्वनिवर्तिना ॥ विनाभूतावने वीराः कथमासन् पितामहाः ॥ ३ ॥ वैशंपायन उवाच गते तु पाण्डवे तात काम्यकात्सत्यविक्रमे ॥ बभूवुः पाण्डवे यास्ते दुःखशोकपरायणाः ॥ ४ ॥ आक्षिप्तसूत्रामणयश्छिन्नपक्षा इव द्विजाः ॥ अप्रीतमनसः सर्वे बभूवुरथ पाण्डवाः ॥ ५ ॥ वनं तु तदभूत्तेन हीनमक्लिष्टकर्मणा ॥ कुबेरेण यथा हीनं वनं चैत्ररथं तथा ॥ ६ ॥ तमृते तेन रव्याघ्राः पाण्डवा जनमेजय ॥ मुदमप्राप्नुवंतो वै काम्यकेन्यवसंस्तदा ॥ ७ ॥

भगवन् काम्यकात्पार्थे गते मे प्रपितामहे इत्यादिरध्यायस्तीर्थयात्रापस्तावार्थः यज्ञदानाद्यसमर्थस्य हि तीर्थयात्रैवावश्यकी यथोक्तं द्वाविमौ पसते भूमिः सर्पो बिलशयानिव राजानं चाविरोद्धारं दरिद्रं चाप्रवासिनमिति तत्रापि बंधुवियोगः सर्वेषां दुःखदः तेन च चित्तस्यानवस्थितत्वं भवतीत्यवांतरतात्यर्थः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ आक्षिप्तसूत्राः छिन्नसूत्राः द्विजाः पक्षिणः ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥